

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Навчально-науковий медичний інститут

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

«Клінічний реабілітаційний менеджмент у спортивній медицині»

підготовки бакалавра (на базі диплому молодшого спеціаліста)

спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

освітньо-професійної програми 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни підготовки бакалавра, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія».

Розробник: Сітовський А.М., доцент, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії
протокол № 3 від 16.10.2020 р.

Завідувач кафедри:

О. Я. Андрійчук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	22 «Охорона здоров'я», 227 «Фізична терапія, ерготерапія»; освітньо-професійна програма: 227 «Фізична терапія, ерготерапія»; освітній ступінь: «бакалавр»	Вибіркова
		Рік навчання – 3-й
Семестр – 5-й		
Лекції – 20 год.		
Практичні, семінарські		
Лабораторні – 22 год.		
Індивідуальні		
Самостійна робота – 42 год.		
Консультації – 6 год.		
Форма контролю: екзамен		
Кількість годин / кредитів 90/3		
ІНДЗ: немає		
Мова навчання		Українська

2. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Сітовський Андрій Миколайович.

Науковий ступінь: кандидат наук з фізичного виховання і спорту.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент.

Контактна інформація: Andrii.Sitovskyi@vnu.edu.ua; 050-887-46-09. Дні

занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

3. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Навчальний курс за вибором студента циклу професійно орієнтованих дисциплін спрямований на оволодіння студентами спеціальними знаннями, методичними прийомами та практичними навиками терапевтичного втручання при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарата у спортсменів. Узагальнюючи наукові і практичні дані, дисципліна розкриває суть завдань терапевтичного втручання, що необхідно вирішувати в процесі організації і проведення фізичної терапії, ерготерапії з даним контингентом, обґрунтовує ефективні методи реалізації цих завдань.

2. Пререквізити (попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни) - нормальна анатомія людини (за професійним спрямуванням); нормальна фізіологія людини (за професійним спрямуванням); функціональна анатомія; долікарська медична допомога; основи загальної патології; обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної системи; основи медичних знань та медична термінологія; клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні діяльності опорно-рухового апарату; біомеханіка та клінічна кінезіологія (за професійним спрямуванням).

3. Постреквізити. Отримані компетентності, за результатами вивчення даної дисципліни, є базисом для подальшого проходження клінічної практики за даним напрямком.

4. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою курсу є формування навичок терапевтичного втручання у процесі організації, планування та проведення комплексних реабілітаційних заходів у спортивній травматології. Завдання курсу: практичне оволодіння методами терапевтичного втручання при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату у спортсменів.

5. Результати навчання (компетентності)

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів

самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПР 07. Тракувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Лабораторні	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Клініко-фізіологічні основи терапевтичного втручання у спортивній травматології.						
Тема № 1. Анатомічні, патофізіологічні та функціональні аспекти спортивного травматизму.	11	2		8	1	ДС; ДБ / 4
Тема № 2. Клінічні та сучасні інструментальні методи діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації і профілактики різноманітних пошкоджень опорно-рухового апарату у спортсменів.	23	8	6	8	1	РМГ; РЗ / 12
Разом поточний контроль за модулем 1.	34	10	6	16	2	ДС; ДБ; РМГ; РЗ / 16
Модульна контрольна робота № 1.						МКР; Т / 20
Змістовий модуль 2. Фізична терапія у спортивній травматології.						
Тема № 3. Травми та захворювання окістя, кісток, суглобів та навколосуглобових тканин у спортсменів.	22	4	6	10	2	РМГ; РЗ / 8
Тема № 4. Травми і захворювання міоентезичного апарату у спортсменів.	19	4	6	8	1	РМГ; РЗ / 8
Тема № 5. Черепно-мозкові травми в спорті, їх лікування, профілактика.	15	2	4	8	1	РМГ; РЗ / 8
Разом поточний контроль за модулем 2.	56	10	16	54	4	ДС; ДБ; РМГ; РЗ / 24
Модульна контрольна робота № 2.						МКР; Т / 40
Всього годин за курс:	90	20	22	42	6	ТР; РЗ; МКР; Т / 100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

7. Завдання для самостійного опрацювання

Тема № 1. Анатомічні, патофізіологічні та функціональні аспекти спортивного травматизму. Причини та механізми виникнення травм та патологічних станів у спортсменів. Вікові й статеві особливості травм і захворювань спортсменів.

Тема № 2. Клінічні та сучасні інструментальні методи діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації і профілактики різноманітних пошкоджень опорно-рухового апарату у спортсменів. Стрес-тести для діагностики та визначення реабілітаційного прогнозу. Мета, завдання, показання й протипоказання до проведення навантажувального тестування. Умови й засоби проведення навантажувального тестування. Найпоширеніші протоколи проб з фізичним навантаженням для велоергометра й тредміла. Протоколи, у ході яких навантаження дозується за рахунок часу або відстані. Вимірювання, аналіз й інтерпретація результатів навантажувального тестування. Структура протоколу й формування лікарського висновку. Оцінка реабілітаційного потенціалу за показниками варіабельності серцевого ритму. Клінічна електроміографія: нейрофізіологічні основи методу, механізм формування електроміограми, основні показання та протипоказання для проведення обстеження, нормальні та патологічні характеристики ЕМГ при відведенні поверхневими електродами, електроміографічні дані при основних типах ураження нервово-м'язового апарату.

Тема № 3. Травми та захворювання окістя, кісток, суглобів та навколосуглобових тканин у спортсменів. Методика застосування терапевтичних вправ. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу. Методика застосування фізіотерапії. Комплексне застосування засобів фізичної терапії.

Тема № 4. Травми і захворювання міоентезичного апарату у спортсменів. Перша допомога, профілактика. Методика застосування терапевтичних вправ. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу. Методика застосування фізіотерапії. Комплексне застосування засобів фізичної терапії.

Тема № 5. Черепно-мозкові травми в спорті, їх лікування, профілактика. Методика застосування терапевтичних вправ. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу. Методика застосування фізіотерапії. Комплексне застосування засобів фізичної терапії.

8. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне навчання / стажування, участь у змаганнях, предметних олімпіадах, конференціях, волонтерській роботі за дорученням кафедри чи деканату) навчання може відбуватись в он-лайн формі з використанням відповідних ресурсів.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час модульних контрольних робіт і складання іспитів та інших контрольних форм перевірки заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів); мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних та виконання лабораторних завдань в процесі заняття.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Крайні терміни складання / перескладання встановлює деканат.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн- курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Розподіл балів та критерії оцінювання

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			МКР 1	МКР 2	
Т 1	Т 2	Т 6	Т7	Т 8	20	40	100
4	12	8	8	8			

9. Підсумковий контроль

Підсумкова оцінка формується автоматично, в балах за всі види навчальної діяльності, як сума балів за поточний контроль разом по змістових модулях 1-3 (мах 40 балів) та модульних контрольних роботах 1-3 (мах 60 балів).

У разі якщо студент хоче отримати більшу суму балів від автоматично сформованої, або в результаті незадовільної автоматичної оцінки, студент складає залік.

Питання, що виносяться на екзамен

1. Анатомічні, патофізіологічні та функціональні аспекти спортивного травматизму.
2. Причини та механізми виникнення травм та патологічних станів у спортсменів.
3. Вікові й статеві особливості травм і захворювань спортсменів.
4. Клінічні та сучасні інструментальні методи діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації і профілактики різноманітних пошкоджень опорно-рухового апарату у спортсменів.
5. Стрес-тести для діагностики та визначення реабілітаційного прогнозу у спортивній медицині.
6. Мета, завдання, показання й протипоказання до проведення

- навантажувального тестування у спортивній медицині.
7. Умови й засоби проведення навантажувального тестування у спортивній медицині.
  8. Найпоширеніші протоколи проб з фізичним навантаженням для тредміла у спортивній медицині.
  9. Найпоширеніші протоколи проб з фізичним навантаженням для велоергометра у спортивній медицині.
  10. Протоколи, у ході яких навантаження дозується за рахунок часу у спортивній медицині.
  11. Протоколи, у ході яких навантаження дозується за рахунок відстані у спортивній медицині.
  12. Вимірювання, аналіз й інтерпретація результатів навантажувального тестування.
  13. Структура протоколу й формування лікарського висновку.
  14. Оцінка реабілітаційного потенціалу за показниками варіабельності серцевого ритму.
  15. Клінічна електроміографія: нейрофізіологічні основи методу, механізм формування електроміограми, основні показання та протипоказання для проведення обстеження, нормальні та патологічні характеристики ЕМГ при основних типах ураження нервово-м'язового апарату.
  16. Травми та захворювання окістя, кісток, суглобів та навколосуглобових тканин у спортсменів.
  17. Методика застосування терапевтичних вправ при травмах та захворювання окіст.
  18. Методика застосування терапевтичних вправ при травмах та захворювання кісток.
  19. Методика застосування терапевтичних вправ при травмах та захворювання суглобів та навколосуглобових тканин.
  20. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу при травмах та захворювання окістя, кісток.
  21. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу при травмах та захворювання, суглобів та навколосуглобових тканин.
  22. Методика застосування фізіотерапії при травмах та захворювання окістя, кісток.
  23. Методика застосування фізіотерапії при травмах та захворювання суглобів та навколосуглобових тканин.
  24. Комплексне застосування засобів фізичної терапії при травмах та захворювання окістя, кісток, суглобів та навколосуглобових тканин.
  25. Травми і захворювання міоентезичного апарату у спортсменів.
  26. Перша допомога, профілактика при травмах і захворювання міоентезичного апарату.
  27. Методика застосування терапевтичних вправ при травмах і захворювання міоентезичного апарату.
  28. Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу при травмах і захворювання міоентезичного апарату.

- 29.Методика застосування фізіотерапії при травмах і захворювання міоентезичного апарату.
- 30.Комплексне застосування засобів фізичної терапії при травмах і захворювання міоентезичного апарату.
- 31.Черепно-мозкові травми в спорті, їх лікування, профілактика.
- 32.Методика застосування терапевтичних вправ при черепно-мозкових травмах в спорті.
- 33.Методика застосування лікувального й спортивного масажу та самомасажу при черепно-мозкових травмах в спорті.
- 34.Методика застосування фізіотерапії при черепно-мозкових травмах в спорті.
- 35.Комплексне застосування засобів фізичної терапії при черепно-мозкових травмах в спорті.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

9. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Анкін М. Л., Шуба В. Й., Білоноженко А. В., Радомський О. А., Левченко В. О. Ортопедія і травматологія в тестових питаннях та ситуаційних задачах. К. : Медінформ, 2010. 239 с.
2. Джафар Тайсір Мохаммад аль-куран. Фізична реабілітація після інтрамедулярного остеосинтезу у спортсменів з діафізарними переломами кісток гомілки. К., 2018. 225 с.
3. Левенець В.М. Спортивна травматологія. Київ : Олімпійська література, 2008. 215 с.
4. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / За ред. В.В. Клапчука, Г. В. Дзяка. К. : Здоров'я, 2005. 312 с.
5. Люгайло С.С. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації при дисфункціях соматичних систем у юних спортсменів в процесі багаторічної підготовки. К., 2017. 451 с.
6. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском

- спорте. Киев : Олімпійська література, 2007. 583 с.
7. Спортивные травмы. Основные принципы профилактики и лечения / Под общ. ред. П.А.Ф.Х. Ренстрема. Киев : Олімпійська література, 2002. 378 с.
  8. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
  9. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина : Підручник для студентів і лікарів / За заг. ред. В. М. Сокрута. – Краматорськ: Каштан, 2019. Т. 1. 480 с.
  10. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: Нейрореабілітація. Підручник для студентів і лікарів / За заг. ред. В.М. Сокрута. – Слов'янськ: ТОВ «Видавництво “Друкарський двір”», 2020. Т. 2. 340 с.,
  11. Шаповалова В.А., Коршак В.М. Спортивна медицина та фізична реабілітація. Київ : Медицина, 2008. 248 с.
  12. Ярмолинський Л. М. Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки. Дніпро, 2018. 261 с.
  13. Ячнюк Ю.Б., Мосейчук Ю.Ю., Ячнюк І.О., Воробйов О.О., Романів Л.В., Марценяк І.В. Відновлювальні засоби у фізичній культурі і спорті. Чернівці : ЧНУ, 2011. 387 с.

Додаткова:

14. Дитяча травматологія : практ. посіб. / за ред. О. В. Дольницького, Д. Ю.Кривчені, М. Є. Поліщука. К. : Книга плюс, 2006. 472 с.
15. Клепач М.С., Андрейчин В.А. Невідкладна лікарська допомога при травмах : навч. посібник. Івано-Франківськ, 2007. 156 с.
16. Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред. Голки Г. П, Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. Вінниця : Нова Книга, 2014. 416 с.
17. Porcellini G., Rotini R., Stignani Kantar S., Di Giacomo S. (eds.) The Elbow: Principles of Surgical Treatment and Rehabilitation. Springer, 2018. — 575 p.

Інтернет ресурси:

1. Репозитарій спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" – <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=799>
2. Глосарій спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" – <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=801>
3. Українська Асоціація фізичної терапії – <https://physrehab.org.ua/uk/home/>
4. Медичні шкали – <https://medical-club.net/uk/medicinskie-shkaly/>
5. Всесвітня організація охорони здоров'я – <https://www.who.int/ru>
6. Діагностичні онлайн калькулятори – https://juxtra.info/calculators/calculators_list_ua.php
7. Спортивна медицина: Науково-теоретичний журнал (архів номерів) – http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/smed/index.html

8. Матеріали зі спортивної медицини. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21FMT=fullweb&S21ALL=\(%3C.%3EU%3D%D0%A7510.9\\$%3C.%3E\)&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21FMT=fullweb&S21ALL=(%3C.%3EU%3D%D0%A7510.9$%3C.%3E)&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20)
9. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія // Науковий журнал для висвітлення результатів наукових досліджень у галузі спортивної медицини та фізіології, медико-біологічних проблем спорту вищих досягнень та масового спорту, медичної і фізичної реабілітації. <http://sportmedicine.uni-sport.edu.ua/>